

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

4.1.4 Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta

JHL yhtyy Työttömyyskassojen yhteisjärjestön TYJ lausumaan.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan

Yksittäisen kuntien alla toimivat työllistämispalvelut ovat organisoinnin kannalta selkeämpiä niin johdollisesti kuin työntekijöidenkin näkökulmasta. Koska näin ei ole mahdollista palveluita toteuttaa kuin hyvin harvassa, mahdollisesti perustettaviin johto-/ohjausryhmiin tulee olla henkilöstön edustus.

Huolestuttavaa tästä henkilöstön kannalta tekee se, että kunnissa on huomattavasti valtiotyönantajaa pienemmät resurssit valmistella asioita päätöksentekoa varten virkamiestyönä. Palvelujen rahoituksen yleiskatteellisuus voi aiheuttaa sen, että TE-palvelut voivat jäädä tavallisten kansalaisten ja heidän valitsemiensa poliittisten kuntapäättäjien mielestä esim. sivistys- tai varhaiskasvatusta vähemmän tärkeäksi toimeksi ja silloin TE-palvelut lähtevät supistumaan muiden kuntapalveluiden kustannuksella eikä voida taata osaavalle TE-henkilöstölle heidän työnsä säilymistä kuin siirtymäajaksi.

Esityksen mukainen valtiolta kunnille siirtyvä hankintaresurssi ei todennäköisesti vastaisi riittävän hyvin pienten aluekohtaisten hankintojen tekemiseen ja samanaikaiseen työvoimaviranomaisten yhteistyöverkoston laadukkaaseen muodostamiseen.

Tämä johtaa asiakkaiden eriarvoisuuteen, kun kunnat ostavat sopivaksi katsomiaan palveluita. Yhdenmukaisuus valtakunnallisesti kärsii. Nykyisellään on hankittu palveluita maakunnallisesti. Jatkossa voi syntyä tilanteita, jossa naapurikunnassa on paremmat palvelut kuin omassa. Myös henkilöstöressurssien jakautuminen tasaisesti mietityttää, miten nykyinen TE-palveluiden hankintaosaaminen taataan jokaiseen kuntapohjaiseen järjestämisvastuualueeseen. Tämä luo merkittävää ylimääräistä painetta ja kuormitusta nyt hankintatehtävissä työskenteleville.

4.2.3.2 Vaikutukset valtion toimintaan

Työvoimapalvelun järjestämisvastuun siirtyessä kunnille valtion tehtävänä säilyisi vastuu palvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta, valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista sekä työllisyysdenhoidon tehokkuuden arvioinnista.

Miten käytännössä toteutettaisiin seuranta ja arviointi? Voiko henkilöstö luottaa siihen, että valtion seuranta turvaa paremmin te-palveluiden piirissä työskentelevien virkamiesten aseman säilymistä?

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Henkilöstösiirrot saattavat johtaa myös työpaikan sijaintipaikkakunnan vaihtumiseen

Voiko siirto työpaikan/virkapaikan sijaintipaikkakunnassa tarkoittaa siirtymistä yli työssäkäyntialueen eli vaatia muuttoa eri puolelle Suomea?

Onko kuntapuolella sovittavissa nykyiseen tapaan etätö silloin, jos työ sijaitsee työssäkäyntialueen ulkopuolella? Esim. ELY:n ja KEHA:n monipaikkaisuus on iso kysymys. Vaatii erittäin hyvää muutosjohtamista ja muutosvalmennusta.

Voidaanko henkilöstön siirrosta käytävissä Yt-neuvotteluissa ottaa huomioon enemmän henkilöstön sijoittuminen asuinkunnan, ei virkapaikan mukaisesti?

Määräaikainen irtisanomissuoja 2-3 vuotta turvaisi palvelujen hallitun liikkeelle lähdön.

Muutoksia koskeva valmistelu edellyttäisi merkittävää työpanosta sekä työnantajan että henkilöstön edustajilta.

Mikäli muutos aiheuttaa isoa vaihtuvuutta henkilöstössä, miten turvataan TE-palveluiden laaja osaaminen joka puolella ja samalla työn kuormittavuuden tasapaino? Perehdytyksen turvaaminen

vaatii osaamisen jakamista, ei pelkkää itseoppimista materiaaleista. Onko muutoksen tavoitteena myös ohjata henkilöstövähennyksiin?

Mittavan muutoksen toteutus edellyttää vahvaa muutoksen johtamista ja henkilöstön tukemista valmistelun ja toimeenpanon eri vaiheissa

Siirtoa käsittelevässä yt-neuvottelussa on oltava käytettävissä tieto siitä, mihin käytännössä valtiolta kuntaan tai kuntapohjaiseen järjestämisvastuualueeseen henkilöstö on siirtymässä. Myös valtion sisäisissä siirroissa on tärkeä huomioida henkilöstön tarve tietää, mitä siirtyminen toiseen virastoon käytännössä tarkoittaa.

Palkkaharmonisoinnin tulisi tapahtua korkeampaan, ei matalampaan palkkatasoon, mikäli samoja tehtäviä tekevien virkamiesten, työntekijöiden tai kunnan viranhaltijoiden tehtävien palkkausta ollaan yhdistämässä. Henkilöstö kaipaa näin isossa muutoksessa tukea ja turvallisuuden tunnetta. Tällaisenaan siirron toteutuessa mikään ei estä kuntaa uudelleenorganisoimasta toimintaansa toisin ja irtisanomasta valtiolta kuntiin siirtyviä virkamiehiä. Tämän vuoksi tulisi olla 2-3 vuoden irtisanomissuoja. Myös henkilöstön edustuksen on säilyttävä muutostilanteessa. Henkilöstöedustajien aseman säilyminen muutoksessa on sovittava tarkasti, jotta missään vaiheessa ei pääse syntymään tilannetta, jossa henkilöstö olisi ilman edunvalvonnallista tukea.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli

- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-
Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-
Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-
Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-
Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-
Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-
Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Turunen Harri
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry - Edunvalvonnan ja
järjestötoiminnan linja, Julkisten sopimusalojen toimialue